

N:o 127.

Af herr vice talmannen **Staaff m. fl.**, om utvidgning af lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom den 4 maj 1906 m. m.

Vid 1908 års riksdag väcktes följande motion (n:o 129):

»Det torde vara påtagligt, att, sedan statsmakterna i vissa delar af landet infört förbud för bolag att förvärfva fast egendom och sålunda accepterat de synpunkter och principer, som ligga till grund för en sådan förbudslagstiftning, det icke kan finnas något verkligt skäl att icke utsträcka tillämpningen af samma principer till andra delar af landet, där den må finnas påkallad. Har man funnit sig nödsakad att för jordbrukets och den jordbruksidkande befolkningens vidmakthållande i Norrland lagstifta på sätt som skett, bör man ock, om fara från ett öfverhandtagande bolagsförvärf hotar jordbruket och den jordbruksidkande befolkningen i andra trakter, se till, att skydd åstadkommes äfven i fråga om dem. Ja, man synes till och med, sedan norrlandslagstiftningen en gång kommit till stånd, i densamma hafva anledning till en bestämd uppfordran att rikta blicken äfven mot öfriga trakter af landet. Ty hvad man än må hafva för tankar om norrlandslagstiftningen, ett måste dock säkerligen af alla erkännas, att då den skulle komma till stånd, hade det varit vida bättre, om den kommit långt tidigare än som nu är fallet. Det bör då ock undvikas, att en liknande lagstiftning för vissa andra delar af riket göres först, då missförhållandena gått alldeles för långt.

Det är vår mening att i denna motion yrka ett omedelbart antagande af förbudslagstiftning endast beträffande den del af Gäfleborgs län, som hittills icke blifvit lagstiftningen underlagd — detta i öfverensstämmelse med Andra Kammarens redan förut intagna ståndpunkt — men i öfrigt

allenast att hemställa, det Kungl. Maj:t efter skyndsam utredning måtte framlägga förslag om lagstiftningens utsträckande till sådana landsdelar, där den må finnas påkallad.

Emellertid kunna redan nu åtskilliga trakter förberedelsevis nämnas, från hvilka starka klagomål förspörjas öfver bolagsförvärf i stor skala. Så är förhållandet med vissa delar af Värmland och Dalsland afvensom — ur andra synpunkter, nämligen sockerproduktionens sträfvan efter jordbruks-hemman för betodling — Skåne. Detta blott såsom exempel.

Betänkligheterna mot norrlandslagstiftningen voro visserligen af många-handa art, men såsom hufvudinvändningar torde man kunna framhålla dessa två: dels att staten genom en sådan lagstiftning skulle kränka enskildes — såväl säljares som köparens — naturliga rätt och dels att lagstiftningen skulle locka till ett lätt verkställt kringgående.

Den förra af dessa invändningar hafva statsmakterna själfva genom sitt beslut om förbudslagen förklarat grundlös. Och då den sålunda ansetts grundlös vid lagens införande, kan den uppenbart icke återropas mot en utsträckning af lagstiftningens grunder äfven till andra landsdelar. Den senare torde icke hafva vunnit stöd af hittills gjorda erfarenheter. Det berättas sålunda från Norrland, att man visserligen då och då kan spåra ett kringgående af lagen, men att det icke äger rum i någon större skala, då bolag af anseende icke lära nedlåta sig till ett sådant tillvägagående.

På grund af hvad vi sålunda anfört, tillåta vi oss hemställa:

1:o att Riksdagen måtte för sin del besluta om sådan utvidgning af lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom den 4 maj 1906, att densamma kommer att vinna tillämpning för hela Gäfleborgs län;

2:o att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t så snart ske kan låta verkställa fullständig utredning rörande omfattningen af bolags jordförvärf i de mellersta och södra delarna af riket samt vidtaga de åtgärder, som med anledning af denna utredning må föranledas.»

Vid samma riksdag väcktes förslag af herr Carl Lindhagen m. fl. *dels* — i motionen n:o 205 — »att Riksdagen ville

1:o för egen del antaga ändrad lydelse af 1 och 3 §§ i lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom den 4 maj 1906 i syfte att lagen må vinna tillämpning i hela Gäfleborgs län;

2:o hos Kungl. Maj:t anhålla om framläggande till nästa Riksdag af förslag till sådant tillägg till nämnda lag, att, då aftal om förvärf enligt

3 § ägt rum, staten eller den kommun, där den förvärfvade jorden är belägen, berättigas på vissa villkor inlösa densamma;

dels ock — i motionen 204 — att Riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande bolags äfvensom enskilde industriidkares och skogsspekulanterers jordförvärf i de mellersta och södra delarna af riket samt om förslag till lagstiftning i syfte att dels förekomma sådana förvärf, dels upprätthålla gamla gårdar och upptaga odlingar samt bereda rum för nya bosättningar och nyodling på dylika jordägares redan förvärfvade marker inom nämnda landsdelar.»

Ofvanstående motioner afslogos af Första Kammaren, hvaremot Andra Kammaren biföll desamma, dock med undantag af herr Lindhagens m. fl. förslag om utredning rörande enskilde industriidkares och skogsspekulanterers jordförvärf.

Då vi ej finna oss öfvertygade af de skäl, som inom Första Kammarren anförts för afslag å ifrågavarande, af Andra Kammaren enhälligt antagna förslag, tillåta vi oss härigenom under åberopande, *dels* beträffande frågan om omedelbart utsträckt tillämpning af och tillägg till § 3 i lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom den 4 maj 1906, af lagutskottets utlåtande öfver berörda motioner, n:o 56, *dels ock*, beträffande frågan om utredning angående bolags jordförvärf i mellersta och södra delarna af riket, af lagutskottets samtliga andra-kammarledamöters vid samma betänkande fogade reservation, hemställa:

1:o att Riksdagen måtte för sin del besluta sådan utvidgning af lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom den 4 maj 1906, att densamma kommer att vinna tillämpning för hela Gäfleborgs län;

2:o att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes snarast möjligt låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådant tillägg till nyssnämnda lag, att, då aftal om förvärf enligt lagens 3 § ägt rum, staten eller den kommun, där den förvärfvade jorden är belägen, berättigas på vissa villkor inlösa densamma; samt

3:o att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes så snart ske kan låta verkställa en fullständig utredning rörande bolags

jordförvärf i de mellersta och södra delarna af riket samt för Riksdagen framlägga förslag till de åtgärder, som af denna utredning må påkallas.

Stockholm den 26 januari 1909.

Karl Staaff.
Carl Carlson Bonde.
K. G. Karlsson.
Ernst Beckman.
Karl Starbäck.
G. Jansson.

Jakob Pettersson.
Th. af Callerholm.
S. H. Kvarnzelius.
D. Persson i Tällberg.
Fridtjuv Berg.
L. Gust. Broomé.

Joh. Ström.
Ad. Wiklund.
Åxel Schotte.
Johan Ericsson.
J. Bromée.
E. A. Nilson.

N:o 128.

Af herr vice talmannen **Staaff m. fl.**, med förslag till lag angående förekommande af vanhäfd å jordbruk i Norrland och Dalarne.

Under åberopande af lagutskottets utlåtande n:o 69 vid 1908 riksdag få vi härigenom föreslå,
att Riksdagen måtte för sin del antaga följande

Lag

angående förekommande af vanhäfd å jordbruk i Norrland och Dalarne.

För Nedan-Siljans, Ofvan-Siljans och Väster-Dals fögderier samt Envikens och Svärdsjö socknar i Kopparbergs län, för Ofvanåkers, Voxna,